

3. monitorovací zpráva

Jan Koucký a Radim Ryška

20. června 2013

PROJEKT REFLEX 2013

Zaměstnatelnost a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu a hodnocení získaného vysokoškolského vzdělání

SHRNUTÍ

Třetí monitorovací zpráva se vztahuje k dalšímu výpisu kódů z databáze šetření využitých absolventy při vyplňování dotazníků projektu Reflex 2013. Od prvního výpisu, kdy bylo sebráno 12 519 dotazníků, uplynul měsíc a počet vyplněných dotazníků se více než zdvojnásobil. Aktuálně (v pondělí 17. 6.) je v databázi šetření uloženo již 26 581 plně vyplněných dotazníků. Většina škol zvládla poslat jednu nebo i dvě upomínky těm absolventům, kteří zatím dotazník nevyplnili. Za většinu škol je již nyní sebrán velice kvalitní vzorek; v následujícím období se mnohé vysoké školy pokusí počty získaných odpovědí ještě zvýšit jednou nebo i dvěma dalšími upomínkami. Upomínky se totiž ukázaly jako velice efektivní nástroj; počty vyplněných dotazníků se po rozeslání prvních upomínek absolventům u většiny škol navýšily o 60 % až 80 % (minimální navýšení činilo 40 %), u několika škol došlo ke zdvojnásobení a v jednom případě dokonce i ke ztrojnásobení předchozího počtu.

V uplynulém období byli také poprvé osloveni i představitelé zaměstnavatelů, jejichž adresy poskytli absolventi vysokých škol při vyplňování svého dotazníku. Adresy svých zaměstnavatelů poskytlo celkem 1 409 absolventů, z toho do dotazníku vstoupilo 531 zaměstnavatelů a dotazník jich dokončilo 345.

V dalším textu obsahuje monitorovací zpráva základní informace o projektu, aby i ten, ke komu se tato zpráva dostává jako první informace o probíhajícím projektu Reflex 2013, získal o něm a o jeho realizaci alespoň základní představu. Aktualizovány podle současného stavu realizace projektu jsou pak především části textu „Dosavadní průběh šetření“ včetně tabulky o počtech vyplněných dotazníků v členění podle zúčastněných vysokých škol a „Další etapa šetření“. (Nové části textu jsou psány modře.)

REFLEX: ZÁKLADNÍ INFORMACE A KONTEXT

V tomto odstavci opakujeme jen základní kontextové informace, podrobněji jsou uvedeny v první monitorovací zprávě.

Projekt Reflex 2013 navazuje na významné mezinárodní projekty, které byly v oblasti výzkumu uplatnění absolventů vysokých škol v ČR již realizovány (Cheers, 12 evropských zemích včetně ČR v letech 1997-2000; Reflex, 15 evropských zemích včetně ČR, Japonsko, v letech 2004-2007). V různých částech světa se realizují postupně další projekty, mezinárodní i národní, a znalosti o přechodu a uplatnění absolventů vysokých škol na trhu práce se dále rozvíjí. U nás k tomu přispěl i národní projekt (navazující na mezinárodní projekt Reflex a koordinovaný s Německem a s Rakouskem) realizovaný v roce 2010 pod názvem Reflex 2010. Problematika uplatnění absolventů se v posledních letech stává velice důležitou i z evropského hlediska a proto se očekává zahájení přípravy celoevropského projektu EuroGraduate.

Hlavním řešitelem a koordinátorem projektu Reflex 2013: Zaměstnatelnost a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu a hodnocení získaného vysokoškolského vzdělání je Středisko vzdělávací politiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (dále jen SVP PedF UK). A právě ze zkušeností pracoviště získaných ze zapojení do mezinárodních projektů (mezi nimi i Reflex) a z dlouhodobé spolupráce SVP PedF UK s nejlepšími zahraničními pracovišti tento projekt vychází.

CÍLE PROJEKTU REFLEX 2013

Cílem projektu je přispět k dlouhodobě rozvíjeným znalostem o zaměstnatelnosti a uplatnění absolventů vysokých škol, o jejich přechodu ze vzdělávání na pracovní trh a hodnocení získaného vysokoškolského vzdělání, k vytváření takto zaměřené databáze poznatků a informací a k jejich následným analýzám. Důležitým cílem je také poskytnout samotným vysokým školám srovnatelná data o jejich absolventech a umožnit jim tak provádět vlastní analýzy s přímou vazbou na jejich konkrétní potřeby, na výroční zprávy, dlouhodobé záměry apod. Výsledky šetření Reflex 2013 budou navíc zapojeny do širšího programu „Co dělají absolventi“, který přinese informace budoucím zájemcům o vysokoškolské studium, a budou tak moci ovlivnit jejich volbu vysokoškolského studia.

KRÁTCE O METODOLOGII A HLAVNÍM NÁSTROJI ŠETŘENÍ, DOTAZNÍKU PRO ABSOLVENTY

Zaměstnatelnost a uplatnění absolventů patří mezi významné charakteristiky (ukazatele) kvality a relevance vzdělávací činnosti vysokých škol. Promítají se do nich kvantitativní (počty absolventů) i strukturální (vystudované obory) aspekty vývoje vysokého školství, ale především kvalitativní a obsahové aspekty (znalosti, dovednosti, kompetence a celkový profil absolventa). Cílem projektu REFLEX 2013 je proto zjišťovat a analyzovat nejen obvyklé údaje o ekonomické aktivitě a pozicích absolventů na pracovním trhu, o jejich povoláních a platech, ale také o znalostech, dovednostech a kompetencích, které absolventi na vysoké škole získali, ve srovnání s těmi, které jsou od nich na trhu práce požadovány.

Šetření realizované v rámci projektu REFLEX 2013 se týká dvou cílových skupin. Hlavní skupinou jsou absolventi bakalářských, magisterských a doktorských studijních programů (v mezinárodní klasifikaci programů ISCED 5A a 6) na veřejných, státních i soukromých vysokých školách do pěti let po získání diplomu (tedy absolventi z let 2008-2012). Druhou cílovou skupinou jsou pak jejich zaměstnavatelé.

Absolventi obdrží od vedení vysoké školy, kterou absolvovali, dopis/e-mail vyzývající je k účasti v projektu společně s kódem pro vstup do internetového dotazníku. Po přihlášení vyplní anonymně asi půlhodinový dotazník přímo na webu. Absolventi současně přepošlou svým zaměstnavatelům (vedoucím, personalistům) žádost o vyplnění krátkého dotazníku (5-10 minut) rovněž přímo na webu.

Hlavním nástrojem empirického šetření v projektu REFLEX 2013 pro získání informací o zaměstnatelnosti a uplatnění absolventů na pracovním trhu a hodnocení získaného vysokoškolského vzdělání je dotazník, který je do určité míry srovnatelný s dotazníky z obou mezinárodních šetření CHEERS 1998 a REFLEX 2006 a do značné míry srovnatelný s dotazníkem projektu REFLEX 2010. Ke zjišťování důležitých informací přispěje rovněž nový dotazník pro zaměstnavatele (používaný již i v některých dalších zemích).

V roce 1998 se v rámci projektu CHEERS vrátily vyplněné dotazníky od více než 3 tisíc absolventů vysokých škol a v roce 2006 se při řešení projektu REFLEX podařilo získat odpovědi od téměř 7 tisíc absolventů, v roce 2010 pak v rámci projektu REFLEX 2010 bylo získáno přes 8 a půl tisíce odpovědí. Cílem projektu REFLEX 2013 je získat odpovědi od alespoň 20 tisíc absolventů. Současně je třeba probíhající šetření zaměstnavatelů považovat za pilotní, přesto lze předpokládat, že se podaří získat alespoň tisíc odpovědí.

Dotazník pro absolventy sestává z deseti hlavních částí: absolvovaná vysokoškolská studia, vzdělání před vysokou školou a praxe během studia, hodnocení vysokoškolského studia, přechod ze školy do praxe, první zaměstnání, profesní historie a současná situace, nezaměstnanost, současná práce, kompetence (znalosti, dovednosti, schopnosti a způsobilosti), osobní údaje (blíže viz první monitorovací zpráva).

DOSAVADNÍ PRŮBĚH REALIZACE PROJEKTU

Realizace projektu Reflex 2013 byla zahájena na počátku roku 2013, kdy byl připraven a rozeslán dopis náměstka ministra, kterým v polovině ledna oslovil vysoké školy a vyzval je k účasti v projektu Reflex 2013. Na základě tohoto dopisu se vysoké školy začaly hlásit většinou přímo řešiteli projektu, přitom zájem o projekt byl ještě vyšší než v roce 2010. Do projektu se zapojilo celkem 40 vysokých škol, z toho 21 veřejných, jedna státní a 18 soukromých vysokých škol. Z veřejných vysokých škol se do projektu nepřihlásila pouze VŠP Jihlava a tři umělecké vysoké školy; pro obtíže při vypořádání se s administrativní stránkou projektu se však nakonec neúčastní ani čtvrtá umělecká vysoká škola a rovněž VŠTE České Budějovice. Rovněž tři soukromé vysoké školy z projektu odstoupily – důvodem bylo hlavně administrativní zajištění účasti.

SVP PedF UK rozeslalo 14. února kontaktním osobám první dopis, který obsahoval základní informace o projektu a o způsobu spolupráce a také první verzi metodiky realizace projektu a návrh dotazníku, které SVP PedF UK mezitím připravilo. Část škol využila nabízené možnosti a ve stanoveném termínu připomínkovala první verzi metodiky i dotazníku. Po zpracování došlých připomínek z vysokých škol byly vytvořeny nové verze obou materiálů. Následně byl dotazník naprogramován a otestována jeho funkčnost. Většina škol zvládla podle metodiky do poloviny března (některé o něco později) poslat informace o počtech dostupných e-mailových adres použitelných pro oslovení absolventů. Na základě této informace poslalo SVP PedF UK školám napočítané velikosti cílového vzorku (tedy počty dotazníků, které by měly být sebrány) a doporučené počty absolventů, které by bylo vhodné oslovit ještě poštou v případě, že počty e-mailových adres nebyly dostatečné.

Dotazník byl podle metodiky funkční k 16. dubnu a vysoké školy začaly rozesílat absolventům iniciační dopisy, tj. pozvánky absolventům k účasti v projektu. Každý oslovený absolvent tak dostal e-mailem link na dotazník a vlastní kód pro přihlášení. Agentura tak od úterka 16.4. začala zaznamenávat první přístupy do dotazníku. Během prvního týdne musely být řešeny na straně agentury, která technicky zabezpečuje sběr, dva problémy. První se objevil druhého dne šetření a jednalo se o potíže se zápisem do databází, druhý byl způsoben o týden později v důsledku výpadku elektrické energie. Oba způsobily zpomalení chodu dotazníku. Na přihlašovací stránce dotazníku na to byli absolventi upozorněni se žádostí, aby se přihlásili později. Agentura se s maximálním nasazením postarala o co nejrychlejší odstranění potíží.

K 13. květnu byl proveden první výpis z databáze (podle něhož bylo získáno 12 519 úplně vyplněných dotazníků) a vysokým školám byly zaslány kódy, které absolventi již využili při vyplnění celého dotazníku. Nepoužité kódy školy využívají k upomínkám absolventů s novou žádostí o vyplnění. V období od 13. 5. se do šetření zapojilo i pět ze šesti veřejných vysokých škol, které to v prvním termínu nezvládly. U jedné vysoké školy však bohužel (z důvodu nemoci a jiných administrativních potíží) tato situace přetrvává – podle posledního vyjádření by však měla být v nejbližších dnech schopna absolventy obeslat. Na základě získaných kódů k 13. 5. a 3. 6. většina škol oslovila absolventy, kteří dosud dotazník nevyplnili upomínkou, některé školy i upomínkami dvěma. Upomínkování mělo významný vliv na navýšení počtu získaných odpovědí.

K 17. červnu byl proveden další výpis z databáze a k tomuto datu bylo získáno již 26 581 plně vyplněných dotazníků. Za většinu vysokých škol je již nyní sebrán poměrně kvalitní vzorek, k dalšímu zlepšení nepochybně přispěje ještě probíhající upomínkování.

Osloveni byli již také zaměstnavatelé absolventů – zatím poskytlo jejich adresy 1 409 absolventů. Do vlastního dotazníku vstoupilo 531 a z nich vyplňování dotazníku dokončilo 345 zaměstnavatelů.

DALŠÍ ETAPA ŘEŠENÍ

Vysoké školy pokračují v upomínkování absolventů, většinou již jen v těch kategoriích, kde vůči cílovému počtu ještě chybí výraznější počty získaných odpovědí. Vzhledem ke zpoždění některých škol s prvním rozesláním dopisů absolventům a také s upomínkováním, bylo v souladu s metodikou projektu rozhodnuto, že dotazník bude pro vyplňování otevřen ještě během celého července. Všechny školy tak mají možnost podle potřeby oslovit absolventy až ve třech vlnách upomínek.

PŘÍLOHA: DOSAVADNÍ POČTY VYPLNĚNÝCH DOTAZNÍKŮ

	Vysoká škola	Počet vyplněných dotazníků k 13. 5. 2013	Počet vyplněných dotazníků k 17. 6. 2013
Věřejné vysoké školy	Univerzita Karlova v Praze	2 588	5 276
	Jihočeská univerzita České Budějovice	962	1 793
	Univerzita J. E. Purkyně v Ústí n. L.	572	806
	Masarykova univerzita v Brně	1 397	2 817
	Univerzita Palackého v Olomouci	693	1 725
	Veterinární a farmaceutická univerzita Brno	233	446
	Ostravská univerzita v Ostravě		224
	Univerzita Hradec Králové		261
	Slezská univerzita v Opavě	475	705
	České vysoké učení technické v Praze	253	323
	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze		598
	Západočeská univerzita v Plzni	1 023	1 460
	Technická univerzita v Liberci	269	293
	Univerzita Pardubice	540	1 016
	Vysoké učení technické v Brně		
	VŠ báňská - TU Ostrava		745
	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně	896	1 637
	Vysoká škola ekonomická v Praze	1 365	1 443
	Česká zemědělská univerzita v Praze		1 370
	Mendelova univerzita v Brně		657
Státní VŠ	Univerzita obrany	94	217
Soukromé vysoké školy	Bankovní institut	37	42
	Vysoká škola finanční a správní	103	242
	Vysoká škola Karlovy Vary	81	166
	ŠKODA AUTO a.s. Vysoká škola	48	65
	VŠ manažerské informatiky a ekonomiky	65	103
	VŠ evropských a regionálních studií	50	94
	Vysoká škola obchodní v Praze	99	228
	Vysoká škola logistiky	30	56
	BIBS, a.s.	78	150
	AKADEMIE STING	36	66
	Univerzita Jana Amose Komenského	384	1 258
	Anglo-americká vysoká škola	4	4
	Západomoravská vysoká škola Třebíč	100	196
	Moravská vysoká škola Olomouc		31
	Vysoká škola sociálně správní, Havířov	44	68
		Celkem	12 519